

Luonnos perusteluiksi perheryhmäkotien rekisteröimistä koskeville siirtymäsäännöksille

Yhdistetään lausuntokierroksella olleen esitysluonnoksen perusteluihin (linkki lausuntopalveluun: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=150badab-4642-447e-9f8b-b8f0bb24bb59>)

Kuulemistilaisuus 21.10.2024

Nedan på svenska

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakiin lisättäisiin siirtymäsäännökset yksityisten perheryhmäkotien rekisteröimiselle. Siirtymäsäännöksillä turvattaisiin jo toiminnassa olevien perheryhmäkotien toiminnan katkeamaton jatkuminen, kun 1.1.2025 voimaan tulevan lainsäädännön mukaan perheryhmäkotien toiminta muuttuu sosiaalipalveluksi.

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Ilman huoltajaa maassa oleville lapsille tarkoitettut perheryhmäkodit ovat 1.1.2025 voimaan tulevan lainsäädännön mukaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia palveluja, joita koskee valvontalaki. Perheryhmäkodit tulee tällöin rekisteröidä valvontalain mukaisesti, jotta ne voivat jatkaa toimintaansa. Rekisteröinnit voidaan kuitenkin aloittaa vasta siihen velvoittavan lainsäädännön tullessa voimaan.

1.2 Valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti lisäksi lausuntokierroksen jälkeen kuulemistilaisuuden keskeisille sidosryhmille koskien siirtymäsäännöksiä perheryhmäkotien rekisteröimiselle.

2. Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Perustuslain säännökset ja kansallinen lainsäädäntö

Ilman huoltajaa maassa olevien lasten perheryhmäkotien toiminta perustuu voimassa olevan lainsäädännön perusteella kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin (1386/2010), jäljempänä kotoutumislaki (28 §). Perheryhmäkotien toimintaan liittyvää lainsäädäntöä on uudistettu kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten asumisen ja tuen järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen kunnilta hyvinvointialueille (HE 84/2022 vp). Toisessa vaiheessa kotoutumislaki kumotaan 1.1.2025 voimaan tulevalla kotoutumisen edistämisestä annetulla lailla (681/2023), jäljempänä uusi ko-

toutumislaki. Uuden lainsäädännön myötä perheryhmäkotitoiminta on jatkossa hyvinvointialueen järjestämistä vastuulle kuuluva sosiaalipalvelu. Perheryhmäkotitoiminta on sisällöltään jo nyt varsin lähellä sosiaalihuollon toimintaa.

Uuden kotoutumislain 33 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä alueellaan olevalle 2 §:n 6 momentissa tarkoitettulle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa, hoiva, huolenpito ja kasvatus sosiaalihuoltolain 22 a §:ssä tarkoitettussa perheryhmäkodissa, perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettuna perhehoitona tai muuten tarkoituksenmukaisella tavalla sosiaalihuoltolain 14 §:ssä tarkoitettuna palveluna. Sosiaalihuoltolain 22 a §:ssä, joka tulee voimaan 1.1.2025, säädetään perheryhmäkodista. Valvontalain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajien toimintaedellytyksistä, rekisteröinnistä ja omavalvonnasta koskevat 1.1.2025 lähtien myös perheryhmäkotitoimintaa.

2.4 Perheryhmäkotien rekisteröiminen

Perheryhmäkoteja koskeva sääntely muuttuu 1.1.2025, jolloin ne tulevat valvontalain mukaisen rekisteröintivelvoitteen piiriin. Perheryhmäkoteja ei vielä tuolloin ole ollut mahdollista valvontalain mukaisesti rekisteröidä, koska rekisteröinnit voidaan aloittaa vasta siihen velvoittavan lainsäädännön tullessa voimaan. Voimassa olevan kotoutumislain kumoamisen ja valvontalain mukaisen rekisteröinnin loppuunsaattamisen välille jää aika, kun perheryhmäkodilla ei ole voimassaolevaa rekisteröintiä toiminnalleen. Laissa ei ole säädetty perheryhmäkotien rekisteröintivelvoitteen siirtymäajasta.

Tilanne on ongelmallinen toiminnan jatkuvuuden kannalta hyvinvointialueelle ja palveluntuottajalle ja ennen kaikkea perheryhmäkodissa asuvalle lapselle. Mikäli kotoutumislain nojalla toiminnassa olevat yksityisten palveluntuottajien perheryhmäkodit eivät jatkaa toimintaansa 1.1.2025 lähtien sosiaalipalveluna rekisteröintimenettelyn viiveiden vuoksi, ne joutuisivat lopettamaan toimintansa ainakin väliaikaisesti. Mikäli palvelutoimintaa jatkettaisiin ilman valvontalain mukaista rekisteröintipäätöstä, voisi kyse olla valvontalain 50 §:ssä tarkoitettua luvattoman sosiaalihuollon ammattitoimen harjoittamisesta.

Mikäli perheryhmäkotien toiminta lakkaisi, hyvinvointialueen tulisi järjestää yksityisessä perheryhmäkodissa olevien lasten huolenpito toisilla tavoin, mutta lasten pysyvät ihmissuhteet perheryhmäkodin henkilöstöön katkeaisivat ja heidän arkeensa muodostuisi monia haasteita esimerkiksi ystävyys-suhteiden ylläpidon ja koulunkäynnin suhteen. Arvion mukaan hyvinvointialueilla ei myöskään ole tosiasiallisia mahdollisuuksia käynnistää omana palveluntuotantona uusia perheryhmäkoteja hyvin nopealla aikataululla.

Perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan kehittämishankkeen kautta saatujen tietojen mukaan yksityisiä perheryhmäkoteja oli kahdeksalla palveluntuottajalla yhteensä 12. Yksityisiä perheryhmäkoteja oli yhdeksällä hyvinvointialueella (tiedot 9.9.2024).

3 Tavoitteet

Tavoitteena on lisäksi turvata jo toiminnassa olevien perheryhmäkotien toiminnan katkeamaton jatkuminen uuden lainsäädännön tullessa voimaan 1.1.2025.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi valvontalakiin siirtymäsäännökset perheryhmäkotien rekisteröimiselle.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset yksityisiin palveluntuottajiin

Lakiehdotus mahdollistaisi yksityisten palveluntuottajien perheryhmäkotitoiminnan jatkamisen katkeamatta vuodenvaihteessa. Yksityisille palveluntuottajille ei siten aiheutuisi tulonmenetyksiä rekisteröintihakemusten käsittelyn ajalta.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Perheryhmäkotien rekisteröimisen siirtymäsäännökset eivät vaikuttaisi valvontaviranomaisissa käsiteltävien hakemusten määrään. Siirtymäsäännökset voisivat lisätä valvontaviranomaisten antaman ohjauksen ja neuvonnan tarvetta.

Ilman huoltajaa maahan tulleet lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä, joiden ympärivuorokautisen hoivan laadun turvaaminen on tärkeää. Vaikka yksityisillä palveluntuottajilla ei olisi rekisteröintipäätöstä, olisi hyvinvointialueen edelleen valvottava ja ohjattava perheryhmäkotien toimintaa omien lakisääteisten velvoitteidensa mukaisesti. Ehdotettu sääntely korostaisi hyvinvointialueen tekemää valvontaa yksityisten perheryhmäkotien odottaessa rekisteröimispäätöstä. Hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa ja ohjata järjestämisvastuulleen kuuluvaa toimintaa valvontalain ja hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) mukaisesti.

4.2.6 Ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Vaikutukset lapsiin, vammaisiin henkilöihin ja ikääntyneisiin

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 3 artiklan mukaan kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Ehdotetun siirtymäsääntelyn arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. Se turvaisi ilman huoltajaa maassa olevien lasten oikeutta suojeluun ja tukeen sekä hoivan jatkuvuutta lapselle tutussa perheryhmäkodissa. Vastaavaa toiminnan jatkuvuuden uhkaa ei kohdistu hyvinvointialueiden omana tuotantona ylläpitämiin perheryhmäkoteihin eikä muihin lasten ympärivuorokautista hoivaa tarjoaviin sosiaali- tai terveydenhuollon yksiköihin. Siten ehdotetun sääntelyn arvioidaan edistävän lasten keskinäistä yhdenvertaisuutta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Vaihtoehtona olisi, että perheryhmäkotien rekisteröimiselle ei säädettäisi siirtymäaikaa. Tällöin yksityiset palveluntuottajat joutuisivat keskeyttämään perheryhmäkotitoimintansa ainakin väliaikaisesti, ja hyvinvointialueiden tulisi järjestää ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten huolenpito muulla tavoin. Tällöin lasten pysyvät ihmissuhteet perheryhmäkodin henkilöstöön katkeaisivat, ja heidän arkeensa muodostuisi monia haasteita esimerkiksi ystävyysuhteiden ylläpidon ja koulunkäynnin suhteen. Tämä myös asettaisi lapset,

jotka asuvat yksityisissä perheryhmäkodeissa, eriarvoiseen asemaan suhteessa lapsiin, jotka asuvat hyvinvointialueiden perheryhmäkodeissa tai jotka asuvat muissa lasten ympärivuorokautista huolenpitoa tarjoavissa sosiaali- tai terveydenhuollon yksiköissä.

6 Lausuntopalaute

[täydennetään kuulemistilaisuuden jälkeen]

7 Säännöskohtaiset perustelut

52 §. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka perusteella yksityinen palveluntuottaja saisi jatkaa kotoutumislain perusteella tuottamaansa perheryhmäkotitoimintaa sosiaalihuoltolaissa tarkoitettuna perheryhmäkotitoimintana ennen valvontalain mukaista rekisteröintiä. Uusi 2 momentti koskisi perheryhmäkotitoimintaa, joka on jo toiminnassa uuden kotoutumislain tullessa voimaan. Momentti ei sen sijaan koskisi perheryhmäkotitoimintaa, joka käynnistyy 1.1.2025 tai sen jälkeen. Sääntelyn tarkoituksena olisi turvata jo toiminnassa olevien perheryhmäkotien toiminnan jatkuvuus.

Yksityisen palveluntuottajan olisi tehtävä valvontalaissa säädetyt hakemukset ja annettava valvontalaissa säädetyt tiedot valvontaviranomaiselle palveluntuottajaksi rekisteröintiä ja palveluyksikön rekisteröintiä varten viipymättä uuden lainsäädännön tultua voimaan 1.1.2025. Yksityisten palveluntuottajien on tullut varautua kotoutumislain uudistukseen ja valvontalain mukaiseen rekisteröintiin. Tästä johtuen olisi katsottava, että hakemukset olisi tehtävä ja tiedot annettava valvontaviranomaiselle heti alkuvuodesta 2025. Yksityisen palveluntuottajan olisi 1.1.2025 alkaen muilta osin noudatettava valvontalain säännöksiä.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian.

Lain olisi oltava voimassa 1.1.2025, kun yksityisiä perheryhmäkoteja koskeva valvontalain rekisteröintivelvollisuus tulee voimaan. Mikäli mainitut toiminnassa olevat perheryhmäkodit eivät voisi jatkaa toimintaansa 1.1.2025 lähtien, joutuisivat ne lopettamaan toimintansa ainakin väliaikaisesti. Tämä olisi ongelmallista paitsi palveluntuottajalle, ennen kaikkea perheryhmäkodissa oleville lapsille, joiden ihmissuhteet perheryhmäkodin henkilöstöön katkeaisivat ja heidän arkeensa muodostuisi monia haasteita esimerkiksi ystävyys-suhteiden ylläpidon ja koulunkäynnin suhteen. Mikäli perheryhmäkotien toiminta lakkaisi, tulisi hyvinvointialueen järjestää yksityisessä perheryhmäkodissa olevien lasten hoiva toisilla tavoin. Arvion mukaan hyvinvointialueilla ei kuitenkaan ole tosiasiallisia mahdollisuuksia käynnistää omana palveluntuotantona uusia perheryhmäkotien yksiköitä hyvin nopealla varoitusaajalla.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Lasten perus- ja ihmisoikeuksien kannalta keskeisiä periaatteita, joiden toteutuminen tulee turvata, ovat YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ja perustuslain perusteella syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus erityiseen suojeluun sekä oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen. Kun kyseessä on erityisen haavoittuvassa asemassa oleva lapsiryhmä, julkisen vallan perustuslain 22 §:n mukaiset positiiviset toiminta-velvoitteet perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi korostuvat.

Lapsen oikeuksien sopimuksen 20 artiklan mukaan lapselle, joka on tilapäisesti tai pysyvästi vailla perheen turvaa, on oikeus valtion antamaan erityiseen suojeluun ja tukeen. Artiklan mukaan lapsen hoidon ratkaisua

harkittaessa on kiinnitettävä huomiota muun muassa jatkuvuuteen. Jo toiminnassa olevat perheryhmäkodit saisivat jatkaa toimintaansa 1.1.2025 alkaen sosiaalihuoltolain 22 a §:ssä tarkoitettuna perheryhmäkotitoimintana ennen valvontalain edellyttämää rekisteröintiä. Tarkoituksena on turvata jo toiminnassa olevien perheryhmäkotien toiminnan jatkuvuus. Siten turvattaisiin erityisen haavoittuvassa asemassa olevien lasten huolenpidon jatkuvuus siinä perheryhmäkodissa, jossa heidän huolenpitonsa jo järjestetään. Tämän katsotaan olevan lapsen edun mukaista.

Lasten yhdenvertaisuuden kannalta on myös perusteltua turvata perheryhmäkotien toiminnan jatkuvuus. Ilman siirtymäsääntelyä vaikutus kohdistuisi ilman huoltajaa maassa oleviin lapsiin, joiden huolenpito on järjestetty yksityisessä perheryhmäkodissa. Vastaavaa toiminnan jatkuvuuden uhkaa ei kohdistu hyvinvointialueiden omana tuotantona ylläpitämiin perheryhmäkoteihin eikä myöskään muihin lasten ympärivuorokautista hoivaa tarjoaviin sosiaali- tai terveydenhuollon yksiköihin. Esitetyllä siirtymäsääntelyllä pyrittäisiin näin ollen sekä ilman huoltajaa maassa olevien lasten väliseen että eri lapsiryhmien väliseen yhdenvertaiseen hoivan jatkuvuuden turvaamiseen.

Utkastet till motivering till övergångsbestämmelserna om registrering av familjegrupphem

Slås samman med motiveringen till det utkast till proposition som varit på remiss (länk till utlåtandetjänsten: <https://www.lausuntopalvelu.fi/SV/Proposal/Participation?proposallid=150badab-4642-447e-9f8b-b8f0bb24bb59>)

Diskussionsmöte den 21 oktober 2024

Översatt till svenska med hjälp av maskinöversättare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Till lagen fogas övergångsbestämmelser för registrering av privata familjegrupphem. Genom övergångsbestämmelserna tryggas en oavbruten fortsättning av verksamheten i familjegrupphem som redan är i drift, när verksamheten i familjegrupphem den 1 januari 2025 enligt den kommande lagstiftningen omvandlas till socialservice.

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Familjegrupphem som är avsedda för barn som vistas i landet utan vårdnadshavare är enligt den lag som träder i kraft den 1 januari 2025 sådana tjänster enligt socialvårdslagen (1301/2014) som omfattas av tillsynslagen. Familjegrupphem ska då registreras i enlighet med tillsynslagen för att de ska kunna fortsätta sin verksamhet. Registreringarna kan dock inledas först när den lagstiftning som är förpliktande för dem träder i kraft.

1.2 Beredning

Efter remissbehandlingen ordnade social- och hälsovårdsministeriet dessutom ett diskussionsmöte för de centrala intressentgrupperna om övergångsbestämmelser för registrering av familjegrupphem.

2. Nuläget och bedömning av nuläget

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Bestämmelserna i grundlagen och den nationella lagstiftningen

Verksamheten vid familjegrupphem för barn som vistas i landet utan vårdnadshavare grundar sig på gällande lagstiftning på lagen om främjande av integration (1386/2010), nedan integrationslagen (28 §). Lagstiftningen om familjegrupphemens verksamhet har reviderats i två faser. I den första fasen överfördes ansvaret för att ordna boende och stöd för barn och unga som kommit till landet som minderåriga utan vårdnadshavare från kommunerna till välfärdsområdena den 1 januari 2023 (RP 84/2022 rd). I den andra fasen upphävs integrationslagen genom lagen om främjande av integration (681/2023), nedan den nya integrationslagen, som träder i kraft den 1 januari 2025. I och med den nya lagstiftningen är familjegrupphemensverksamheten i

fortsättningen socialservice som hör till välfärdsområdets organiseringsansvar. Familjegrupphemsverksamheten ligger redan nu relativt nära socialvårdsverksamheten.

Enligt 33 § 1 mom. i den nya integrationslagen ska välfärdsområdet ordna omvårdnad, omsorg och fostran för ett i 2 § 6 mom. avsett barn inom sitt område som vistas i Finland utan vårdnadshavare i ett familjegrupphem enligt 22 a § i socialvårdslagen, i form av familjevård enligt familjevårdslagen (263/2015) eller annars på ett ändamålsenligt sätt som service enligt 14 § i socialvårdslagen. I 22 a § i socialvårdslagen, som träder i kraft den 1 januari 2025, föreskrivs det om familjegrupphem. Tillsynslagens bestämmelser om verksamhetsförutsättningar, registrering och egenkontroll för producenter av social- och hälso-tjänster gäller fr.o.m. den 1 januari 2025 också familjegrupphemsverksamhet.

2.4 Registrering av familjegrupphem

Bestämmelserna om familjegrupphem ändras den 1 januari 2025, då de omfattas av registreringskyldigheten enligt tillsynslagen. Det har då ännu inte varit möjligt att registrera familjegrupphem i enlighet med tillsynslagen, eftersom registreringarna kan inledas först när den lagstiftning som är förpliktande för dem träder i kraft. Det återstår en tid mellan upphävandet av den gällande integrationslagen och slutförandet av registreringen enligt tillsynslagen, när familjegrupphemmet inte har en giltig registrering för sin verksamhet. I lagen föreskrivs det inte om en övergångsperiod för skyldigheten att registrera familjegrupphem.

Situationen är problematisk med tanke på verksamhetens kontinuitet för välfärdsområdet och tjänsteproducenten och framför allt för barn som bor i familjegrupphem. Om de familjegrupphem för privata tjänsteproducenten som är verksamma med stöd av integrationslagen inte kan fortsätta sin verksamhet som socialservice fr.o.m. den 1 januari 2025 på grund av fördröjningar i registerförfarandet, blir de tvungna att upphöra med sin verksamhet åtminstone temporärt. Om serviceverksamheten fortsätter utan ett registreringsbeslut enligt tillsynslagen, kan det vara fråga om sådant olovligt utövande av yrke inom socialvården som avses i 50 § i tillsynslagen.

Om familjegrupphemens verksamhet upphör, ska välfärdsområdet ordna omsorgen om barnen i ett privat familjegrupphem på något annat sätt, men barnens permanenta människorelationer till familjegrupphemets personal avbryts och deras vardag skulle innebära många utmaningar till exempel i fråga om upprätthållandet av vänskapsförhållanden och skolgång. Enligt bedömningen har välfärdsområdena inte heller faktiska möjligheter att som egen tjänsteproduktion anlita nya familjegrupphem enligt en mycket snabb tidtabell.

Enligt uppgifter som fåtts genom projektet för utveckling av styrningen och övervakningen av familjegrupphem fanns det sammanlagt 12 privata familjegrupphem hos åtta tjänsteproducenter. Nio välfärdsområden hade privata familjegrupphem (uppgifter den 9 september 2024).

3 Mål

Ett ytterligare mål är att trygga att verksamheten i redan verksamma familjegrupphem fortsätter utan avbrott när den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 januari 2025.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att det till tillsynslagen fogas övergångsbestämmelser om registrering av familjegrupphem.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för privata tjänsteproducenter

Lagförslaget gör det möjligt för privata tjänsteproducenter att fortsätta familjegrupphemsverksamheten utan avbrott vid årsskiftet. Privata tjänsteproducenter orsakas således inga inkomstförluster under behandlingen av registreringsansökningar.

4.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Övergångsbestämmelserna för registrering av familjegrupphem påverkar inte antalet ansökningar som behandlas hos tillsynsmyndigheterna. Övergångsbestämmelserna kan öka behovet av vägledning och rådgivning från tillsynsmyndigheterna.

Barn och unga som kommit till landet utan vårdnadshavare är en särskilt utsatt grupp för vilka det är viktigt att trygga kvaliteten på heldygnsomsorgen. Även om privata tjänsteproducenter inte har något registreringsbeslut, ska välfärdsområdet fortfarande övervaka och styra familjegrupphemens verksamhet i enlighet med sina egna lagstadgade skyldigheter. De föreslagna bestämmelserna betonar välfärdsområdets tillsyn i väntan på registreringsbeslutet i fråga om privata familjegrupphem. Välfärdsområdet ska övervaka och styra den verksamhet som omfattas av dess organiseringsansvar i enlighet med tillsynslagen och lagen om välfärdsområden (611/2021).

4.2.6 Konsekvenser för människor och samhället

Konsekvenser för människor

Konsekvenser för barn, personer med funktionsnedsättning och äldre

Enligt artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter ska barnets bästa komma i främsta rummet när offentlig eller privat socialvård, domstolar, förvaltningsmyndigheter eller lagstiftande organ vidtar åtgärder som rör barn.

De föreslagna övergångsbestämmelserna bedöms vara förenliga med barnets bästa. Den tryggar rätten till skydd och stöd för barn som vistas i landet utan vårdnadshavare samt kontinuiteten i omsorgen i ett familjegrupphem som barnet känner till. Ett motsvarande hot mot verksamhetens kontinuitet riktas inte mot familjegrupphem som välfärdsområdena upprätthåller som egen produktion eller mot andra enheter inom social- och hälsovården som tillhandahåller omsorg om barn dygnet runt. Således bedöms den föreslagna regleringen främja jämlikheten mellan barn.

5 Andra alternativ för genomförandet

5.1 Alternativ och deras konsekvenser

Ett alternativ är att det inte föreskrivs någon övergångsperiod för registrering av familjegrupphem. Då blir privata tjänsteproducenter tvungna att avbryta sin familjegrupphemsverksamhet åtminstone temporärt, och välfärdsområdena ska ordna omsorgen om barn och unga som vistas i landet utan vårdnadshavare på något annat sätt. Då avbryts barnens permanenta människorelationer till familjegrupphemets personal och deras

vardag blir många utmaningar till exempel i fråga om upprätthållandet av vänskapsförhållanden och skolgången. Detta försätter också barn som bor i privata familjegrupphem i en ojämlik ställning i förhållande till barn som bor i familjegrupphem i välfärdsområden eller som bor i andra enheter inom social- och hälsovården som tillhandahåller omsorg om barn dygnet runt.

6 Remissvaren

[kompletteras efter diskussionsmötet]

7 Specialmotivering

52 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med stöd av vilket en privat tjänsteproducent får fortsätta den familjegrupphemsverksamhet som den producerar med stöd av integrationslagen som sådan familjegrupphemsverksamhet som avses i socialvårdslagen före registreringen enligt tillsynslagen. Det nya 2 mom. gäller familjegrupphemsverksamhet som redan är i bruk när den nya integrationslagen träder i kraft. Momentet gäller däremot inte familjegrupphemsverksamhet som inleds den 1 januari 2025 eller därefter. Syftet med regleringen är att trygga kontinuiteten i verksamheten vid familjegrupphem som redan är i drift.

Privata tjänsteproducenter ska göra de ansökningar som föreskrivs i tillsynslagen och lämna tillsynsmyndigheterna de uppgifter som föreskrivs i tillsynslagen om registrering som tjänsteproducent och registrering av tjänsteenheter utan dröjsmål efter det att den nya lagstiftningen har trätt i kraft den 1 januari 2025. Privata tjänsteproducenter ska ha förberett sig på reformen av integrationslagen och registreringen enligt tillsynslagen. Därför bör det anses att ansökningarna ska göras och uppgifterna lämnas till tillsynsmyndigheten genast i början av 2025. Privata tjänsteproducenter ska från och med den 1 januari 2025 till övriga delar iakttä be stämmelserna i tillsynslagen.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft så snart som möjligt.

Lagen ska vara i kraft den 1 januari 2025 när tillsynslagens registreringsskyldighet som gäller privata familjegrupphem träder i kraft. Om dessa verksamma familjegrupphem inte kan fortsätta sin verksamhet fr.o.m. den 1 januari 2025, blir de tvungna att upphöra med sin verksamhet åtminstone temporärt. Detta skulle vara problematiskt inte bara för tjänsteproducenten, utan framför allt för barn i familjegrupphem vars människorelationer till personalen i familjegrupphemmet avbryts och deras vardag skulle innebära många utmaningar till exempel i fråga om upprätthållandet av vänskapsförhållanden och skolgången. Om familjegrupphemmens verksamhet upphör, ska välfärdsområdet ordna vården av barnen i ett privat familjegrupphem på något annat sätt. Enligt bedömningen har välfärdsområdena inga faktiska möjligheter att som egen tjänsteproduktion starta nya familjegrupphem med mycket snabb varsel.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Centrala principer med tanke på barnens grundläggande och mänskliga rättigheter, vars förverkligande ska tryggas, är enligt FN:s konvention om barnets rättigheter och grundlagen icke-diskriminering, prioritering av barnets bästa, barnets rätt till särskilt skydd samt rätten till liv, överlevnad och utveckling. När det är fråga om

en särskilt utsatt barngrupp accentueras det allmännas positiva handlingskyldigheter enligt 22 § i grundlagen för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna.

Enligt artikel 20 i konventionen om barnets rättigheter har barn som tillfälligt eller permanent saknar familjens trygghet rätt till särskilt skydd och särskilt stöd från staten. Enligt artikeln ska bland annat kontinuitet beaktas när beslut om vård av barn övervägs. Redan verksamma familjegrupper får fortsätta sin verksamhet fr.o.m. den 1 januari 2025 som familjegrupper enligt 22 a § i socialvårdslagen före den registrering som förutsätts i tillsynslagen. Avsikten är att trygga kontinuiteten i verksamheten i de redan verksamma familjegrupperna. På så sätt tryggas kontinuiteten i omsorgsverksamheten för barn i särskilt utsatt ställning i det familjegrupp där deras omsorg redan ordnas. Detta anses vara förenligt med barnets bästa.

Med tanke på jämlikheten mellan barn är det också motiverat att trygga kontinuiteten i familjegruppernas verksamhet. Utan övergångsbestämmelser skulle konsekvenserna gälla barn som vistas i landet utan vårdnadshavare och vars omsorg har ordnats i ett privat familjegrupp. Ett motsvarande hot mot verksamhetens kontinuitet riktas inte mot familjegrupper som välfärdsområdena upprätthåller som egen produktion eller mot andra enheter inom social- och hälsovården som tillhandahåller omsorg om barn dygnet runt. Syftet med de föreslagna övergångsbestämmelserna är således att trygga en jämlik kontinuitet i omsorgen både mellan barn som vistas i landet utan vårdnadshavare och mellan olika barngrupper.